

PM 2012:58 RVI (Dnr 001-195/2012)

Livsmedelsverkets rapport om ändrat kontrollansvar för vissa typer av livsmedelsanläggningar

Remiss från Landsbygdsdepartementet

Remisstid 8 maj 2012

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Som svar på remissen "Livsmedelsverkets rapport om ändrat kontrollansvar för vissa typer av livsmedelsanläggningar" hänvisas till denna promemoria.
2. Beslutet i ärendet justeras omedelbart.

Föredragande borgarrådet Per Ankersjö anför följande.

Ärendet

I december 2010 fick Livsmedelsverket i uppdrag att se över kontrollansvaret för vissa typer av livsmedelsverksamheter som hanterar livsmedel av animaliskt ursprung. Utredningen föreslår att Livsmedelsverket ska ta över kontrollansvaret för mindre anläggningar som tillverkar produkter av animaliskt ursprung och som ska godkännas enligt förordning (EG) nr 853/2004 om särskilda hygienregler för livsmedel av animaliskt ursprung. Skälet för förslaget uppges vara att samtliga kommuner inte kan säkerställa den kompetens som behövs för kontrollen.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och miljö- och hälsoskyddsnämnden.

Stadsledningskontoret konstaterar att skälet för att Livsmedelsverket ska ta över kontrollansvaret för mindre anläggningar som tillverkar produkter av animaliskt ursprung är att kommunerna inte kan förväntas upprätthålla samma höga kompetens av denna typ av livsmedelskontroll. Kontoret bedömer dock att staden både har och upprätthåller kompetens i livsmedelskontrollfrågor och utgår från att Stockholm är en av de i utredningen angivna kommuner som har "strukturellt goda förutsättningar för att säkerställa en kompetent och enhetlig kontroll".

Miljö- och hälsoskyddsnämnden ifrågasätter logiken i och motiven till Livsmedelsverkets förslag som i princip innebär att kommunerna generellt omyndigförklaras vad gäller kontroll av animalieanläggningar. Samtidigt myndigförklaras samma kommuner i fråga om kontroll av kosttillskott, en kontroll som kräver betydligt större sakkunskap, som ofta kräver omfattande utredningar och eventuellt också analyser av preparatens innehåll. Nämnden anser att det är samhällsekonomiskt slöseri att varje kommun ska genomföra den typen av utredningar.

Mina synpunkter

Stockholm har höga ambitioner för att stadens livsmedelskontroll ska hålla en hög standard och att det stockholmarna äter och dricker har producerats och saluförts under hälsosamma former.

I grunden är det därför bra att Livsmedelsverket har ambitionen att se över kontrollansvaret i syfte att identifiera brister inom vissa områden. Alla kommuner har inte Stockholms kompetens och kapacitet när det kommer till livsmedelskontroll och jag inser problematiken med att alla svenska kommuner har samma ansvar trots väldigt varierande förutsättningar.

Enligt stadens mening misslyckas emellertid Livsmedelsverkets rekommendationer med att identifiera övertygande lösningar på ett antal punkter. Det är därför tveksamt om det föreliggande förslaget på förändrat kontrollansvar skulle leda till en förbättring om allt ansvar för animalieanläggningar flyttas över på nationell nivå, medan kontroll av kosttillskott och livsmedel för särskilda näringsändamål ligger kvar hos kommunerna.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har en poäng i att Livsmedelsverkets inspektörer inte nödvändigtvis har en större kompetens än kommunala inspektörer när det gäller kontrollansvaret för mindre anläggningar. I stället för att allt kontrollansvar flyttas över på nationell nivå anser jag därför att det är bättre med det mer flexibla tillvägagångssätt som remissinstanserna föreslår, att Livsmedelsverket kan överta kontrollansvaret tillfälligt efter samråd med den aktuella kommunen.

Vidare anser jag i likhet med nämnden att ansvaret för kosttillskott och livsmedel för särskilda näringsändamål bör flyttas över till Livsmedelsverket i stället för att ligga kvar på kommunerna. Detta då det krävs en betydligt större specialistkompetens i dessa fall än när det gäller kontroll av animalieanläggningar. Det är emellertid bra att Livsmedelsverket föreslår att kommunen behåller kontrollansvaret över så kallade huvudkontor samt dricksvatten från ytvattenanläggningar och att Livsmedelsverket får möjlighet att utfärda rikstäckande saluförbud och liknande åtgärder. Jag stödjer även att livsmedelskontrollen på fiskefartyg flyttas över till Havs- och vattenmyndigheten, givet att de uppfyller kompetenskraven.

I övrigt hänvisar jag till stadsledningskontorets och miljö- och hälsoskyddsnämndens mer ingående problematiseringar av och lösningsförslag på Livsmedelsverkets förslag.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Som svar på remissen "Livsmedelsverkets rapport om ändrat kontrollansvar för vissa typer av livsmedelsanläggningar" hänvisas till denna promemoria.
2. Beslutet i ärendet justeras omedelbart.

Stockholm den 18 april 2012

PER ANKERSJÖ

Bilaga

”Livsmedelsverkets rapport om ändrat kontrollansvar för vissa typer av livsmedelsanläggningar”, sammanfattning

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Det antecknades till förteckningen att Miljöpartiet avstår från att delta i beslutet.

Kommunstyrelsen

Det antecknades till protokollet att Miljöpartiet avstår från att delta i beslutet.

ÄRENDET

I december 2010 fick Livsmedelsverket i uppdrag att se över kontrollansvaret för vissa typer av livsmedelsverksamheter som hanterar livsmedel av animaliskt ursprung. Utredningen föreslår att Livsmedelsverket ska ta över kontrollansvaret för mindre anläggningar som tillverkar produkter av animaliskt ursprung och som ska godkännas enligt förordning (EG) nr 853/2004 om särskilda hygienregler för livsmedel av animaliskt ursprung. Skälet för förslaget uppges vara att samtliga kommuner inte kan säkerställa den kompetens som behövs för kontrollen. Utbildningsinsatser och bättre uppföljning av kommunerna från statligt håll kan tillfälligt förbättra kompetensen i enskilda fall men kan inte råda bot på strukturella skillnader i kommuners förutsättningar. Kommuners olika förutsättningar påverkar även enhetligheten av kontrollen i landet.

Livsmedelsverket föreslår därför att kontroll av dessa mindre anläggningar med animalisk produktion förs över från de kommunala myndigheterna till Livsmedelsverket. Förslaget bedöms kunna leda till en mer enhetlig kontroll med tillgång till den specialkompetens som behövs för kontroll av dessa anläggningar.

Förslaget gynnar livsmedelsföretagen, inte minst dem som har verksamhet med småskalig tillverkning av korv, ost och andra produkter av animaliskt ursprung.

Förslaget berör cirka 600 företag.

Vissa kommuner har strukturellt goda förutsättningar för att säkerställa en kompetent och enhetlig kontroll, därför att antalet anläggningar som kräver särskild kompetens hos inspektörer och den kontrolltid som behövs för att kontrollera dessa är tillräckligt omfattande. Livsmedelsverket har i dessa fall, i enlighet med förfarandet i 16 § livsmedelslagen (2006:804), möjlighet att i samråd med berörda kommuner besluta att kontroll av dessa anläggningar ska vara kvar på kommunal nivå.

I utredningen berörs även frågan om förutsättningar för tillfälliga ändringar i kontrollansvaret vid t.ex. stor spridning av livsmedel som medför risker för folkhälsan. Livsmedelsverket anser att det bör införas en möjlighet för verket att temporärt ta över ansvaret för kontroll av vissa anläggningar, som annars står under kommuners eller länsstyrelser kontroll, för att på så sätt kunna agera snabbt när t.ex. hälsofarliga produkter som fått stor spridning i landet ska återkallas. Verket skulle i sådana fall exempelvis kunna meddela saluförbud som även gäller de anläggningar som normalt inte står under verkets kontroll. Verkets uppfattning och förslag i denna fråga är inte nya utan redovisades redan i ett förslag till regeländring som lämnades till dåvarande Jordbruksdepartementet 2006 och som alltjämt är aktuellt.

BEREDNING

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och miljö- och hälsoskydds nämnden.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 19 mars 2012 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret konstaterar att skälet för att Livsmedelsverket ska ta över kontrollansvaret för mindre anläggningar som tillverkar produkter av animaliskt ursprung är att

kommunerna inte kan förväntas upprätthålla samma höga kompetens av denna typ av livsmedelskontroll. Utredningen konstaterar att 72 av de cirka 600 småskaliga animalieanläggningar ligger i Stockholm och 73 i Göteborg. Som kluster betraktat kommer ingen annan kommun i närheten av storstädernas storlek.

Enligt uppgift från miljöförvaltningen avsätts cirka 1 600 kontrolltimmar under 2012 för kontroll av anläggningar som tillverkar produkter av animaliskt ursprung i Stockholms stad inkluderat styckningsanläggningar.

Stadsledningskontoret konstaterar att livsmedelstillsynen i Stockholms stad följer intentionerna i miljöbalken genom att ha en hög självfinansieringsgrad. I en jämförelse från 2010 ligger självfinansieringsgraden för livsmedelstillsynen på 85 procent i Stockholm, jämfört med 77 procent i Stockholms län.

Stadsledningskontoret bedömer att staden både har och upprätthåller kompetens i livsmedelskontrollfrågor och utgår från att Stockholm är en av de i utredningen angivna kommuner som har ”strukturellt goda förutsättningar för att säkerställa en kompetent och enhetlig kontroll” och att Livsmedelsverket därmed utnyttjar förfarandet i 16 § livsmedelslagen (2006:804), om att i samråd med berörd kommun besluta att kontroll av dessa anläggningar ska vara kvar på kommunal nivå.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen beslutar att anse remissen besvarad med vad som anförs i tjänsteutlåtandet.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 6 mars 2012 att besvara remissen med miljöförvaltningens tjänsteutlåtande samt omedelbart justera beslutet.

Särskilt uttalande gjordes av Katarina Luhr m.fl. (MP) enligt följande.

Vi ställer oss helt bakom förvaltningens svar på remissen. Det är förvånande att man vill flytta kontrollen av kosttillskott och livsmedel för särskilda ändamål till kommunen. Området är relativt avgränsat men intresset för olika typer av kosttillskott ökar och tillgången på dessa från olika håll gör det svårt att kunna ha specialistkompetens och beredskap om nya potentiellt skadliga ämnen dyker upp. Om skadliga kosttillskott upptäcks så är det troligen inte något separat problem för en enskild kommun, som exv dålig hantering av livsmedel kan vara, utan troligen rikstäckande. Vi tror att skyddet för människors hälsa och förmågan att agera snabbare vid upptäckt av skadliga kosttillskott kommer att kunna vara mer omfattande och stabilt om kontrollen av kosttillskott sköts centralt.

Miljöförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 19 februari 2012 har i huvudsak följande lydelse.

Företagsfokus genomgående i förslaget

Miljöförvaltningen konstaterar med viss förvåning att fokus i såväl förslag som argumentation är företagsintresset. Förvaltningen är införstådd med att det var det uppdrag som tilldelades Livsmedelsverket, nämligen att gå småskaligheten till mötes.

Förvaltningen är också medveten om att samtliga kommuner inte kan inneha specialistkompetens i alla frågor. Att med det som utgångspunkt dra alla kommuner över en kam och generellt frånta kommuner viss kontroll bedömer förvaltningen är att skjuta över målet. Det är bättre att i samråd med kommuner överta kontrollen i enskilda fall om en kommun så önskar eller om kontrollen, trots stöd från Livsmedelsverket, inte fungerar.

Den offentliga livsmedelskontrollen som utförs granskas och revideras internt i landet av Livsmedelsverket och länsstyrelserna. Syftet med denna revision är att säkerställa att kon-

trollmyndigheterna klarar av sitt kontrolluppdrag. Där myndigheterna har åsidosatt sina kontrollskyldigheter finns redan idag möjligheten för Livsmedelsverket att överta vissa anläggningar.

Extern revision av livsmedelskontrollen genomförs av FVO (Food and Veterinary Office). Senast 2010 genomfördes en revision av kontroll av kött- och mjölk-anläggningar i Sverige. I rapporten från denna revision noteras två saker som är intressanta i sammanhanget;

- Livsmedelsverket har aldrig utnyttjat möjligheten att överta kontrollen av anläggningar där kommuner åsidosatt sina skyldigheter.

Förvaltningens kommentar: Detta tyder på att a) kontrollen *inte* är tillräckligt bristfällig för att detta ska vara relevant alternativt att b) Livsmedelsverket underlåter att vita åtgärder där brister noteras och själva åsidosätter sitt uppdrag.

- Kontrollen av animalieanläggningar är bristfällig. Vid revisionen misslyckas kontrollpersonalen att identifiera risker, brister och sedermera att följa upp dessa och se till att bristerna avhjälpas i animalieanläggningar.

Förvaltningens kommentar: Kontrollpersonalen som omnämns var Livsmedelsverkets egna officiella veterinärer och *inte* kommunala inspektörer. Att utifrån detta påstå att den kommunala kontrollen brister och i syfte att förbättra denna flytta över kontrolluppgifter är ytterst anmärkningsvärt.

Utredningen hävdar att den administrativa bördan för företagen kommer att minska. Hur detta ska ske är inte tydliggjort. En konsekvens blir att företagen kommer att ha kvar kommunal tillsyn inom miljöbalken vilket alltså får till följd att två kontrollmyndigheter ska utföra tillsyn mot samma objekt vilket snarare kommer att öka den administrativa bördan för berörda företag.

Förvaltningen ifrågasätter det företagsfokus som framkommer i utredningen. Självklart är det bra för konsumenterna om kontrollen är kompetent och likvärdigt utförd.

Utredningen visar att det finns cirka 600 småskaliga animalieanläggningar. Av kommunerna saknar 114 stycken sådana anläggningar. Av resterande kommuner har sex stycken tio eller fler anläggningar att kontrollera. Flest anläggningar finns i Stockholm (72 stycken) och Göteborg (73 stycken). Dessa kommuner torde därför ha tillräckligt underlag för att upprätthålla relevant kompetens.

För Stockholms del avsätts cirka 1 600 kontrolltimmar under 2012 för kontroll av anläggningar som tillverkar produkter av animaliskt ursprung och som ska godkännas enligt förordning (EG) nr 853/2004 om särskilda hygienregler för livsmedel av animaliskt ursprung styckningsanläggningar inkluderat.

Konsumentfokus inte berört i förslaget

Livsmedelsverket arbetar, enligt sin hemsida, i konsumenternas intresse aktivt för säkra livsmedel, redlighet, det vill säga ärlighet, i livsmedelshanteringen och bra matvanor.

Samtidigt som Livsmedelsverket förslår övertagande av kontrollansvar för animalieanläggningar förordas att kontroll av bland annat kosttillskott och livsmedel för särskilda näringsändamål ska ligga kvar hos kommunerna. Ett betydligt större bidrag till konsumentintresse, livsmedelssäkerhet och redlighet vore om Livsmedelsverket tog ett helhetsgrepp kring problematiken med i första hand kosttillskott men även livsmedel för särskilda näringsändamål. Ett sådant grepp skulle också vara samhällsekonomiskt effektivt och därmed göra betydligt större helhetsnytta för Sveriges konsumenter. Kontroll av dessa kategorier livsmedel kräver hög kompetens. I många fall måste bedömning göras om ett kosttillskott eller livsmedel för särskilda näringsändamål ska klassas som läkemedel eller inte vilket kräver samarbete med Läkemedelsverket. Regleringen av tillverkning och försäljning av dessa preparat behöver förbättras. Det är inte rimligt att varje kommun ska göra bedömningar för varje enskilt preparat. I stället bör Livsmedelsverket överväga att föreslå ändringar i den nationella lagstiftningen så att både kosttillskott och livsmedel för särskilda näringsändamål ska registreras och bedömas innan de får släppas ut på marknaden. Sådan bedömning och registrering bör göras på nationell nivå, inte av enskilda kommuner.

Beträffande kosttillskott och livsmedel för särskilda näringsändamål är bilden annorlunda. Det torde inte finnas många kommuner som helt saknar försäljning av kosttillskott. Livsmedelsverket skulle bidra till betydligt större konsumentnytta om den sektorn reglerades i likhet med vad våra grannländer har gjort och att kontrollen centraliserades vad gäller bedömning av preparat innan de får släppas ut på marknaden.

Livsmedelsverkets förslag med förvaltningens synpunkter punkt för punkt

V.1 Kontroll av mindre anläggningar med animalisk produktion

V.1 Utredningens förslag

Livsmedelsverket föreslår att mindre anläggningar som tillverkar produkter av animaliskt ursprung och som ska godkännas enligt förordning (EG) nr 853/2004 om särskilda hygienregler för livsmedel av animaliskt ursprung ska stå under verkets kontroll.

Skälet för förslaget uppges vara att samtliga kommuner inte kan säkerställa den kompetens som behövs för kontrollen. Samtidigt föreslås att Livsmedelsverket i enskilda fall i samråd med en kommun kan besluta om att den kommunen kan behålla ansvaret för nämnda anläggningar förutsatt att kommunen har grundläggande förutsättningar för att säkerställa kompetens och enhetlighet i kontrollen.

V.1 Förvaltningens synpunkter

Miljöförvaltningen anser att kontrollansvaret för rubricerade anläggningar inte generellt ska flyttas över till Livsmedelsverket. Överflyttning bör i stället ske efter samråd med enskild kommun.

Utredningen baseras på regeringsuppdrag och att småskalighet och mathantverkare efterlyser specialkunskap vilket är förståeligt. Man bör dock ställa frågan huruvida Livsmedelsverkets kontrollpersonal, som huvudsakligen utför kontroll på storskalig industri, per automatik också innehar kompetens i småskalighet och tillverkning enligt traditionella metoder. Det finns en uppenbar risk att storskalighetskraven överförs till småskaligheten.

Uppfattningen om stelbenthet och byråkrati bland kommunala inspektörer som redovisas i utredningen är helt naturlig eftersom företagen beskriver dåtid, en dåtid som format kommunernas krav genom den fyrkantighet och de dokumentationskrav som ”lärdes ut” av Livsmedelsverket innan verket insåg att flexibilitet skulle råda i riket. Stockholm delar fullt ut synsättet att samtal om rutiner och processer mycket väl kan räcka i företag med ett fåtal personer sysselsatta.

Stockholm har dåliga erfarenheter av Livsmedelsverkets agerande i fråga om vem som ska ha ansvaret för kontroll av de så kallade 853-anläggningar (anläggningar som tillverkar produkter av animaliskt ursprung och som ska godkännas enligt förordning (EG) nr 853/2004 om särskilda hygienregler för livsmedel av animaliskt ursprung) som finns i Stockholms stad. Verket har valt att, helt utan diskussioner med Stockholms stad, successivt ta över exempelvis styckningsföretag när de byter lokal och därmed måste få nytt godkännande. Detta har skett utan dialog, utan att Stockholms kontroll kritiserats och trots att staden har tre veterinärer anställda just för den typen av kontroll. Agerandet förefaller i första hand vara avsett att tillgodose egna intressen hos verkets snarare än att se till en kontroll som i sin helhet är effektiv. Förutom att dessa objekt ligger granne med stadens kontrollobjekt har de dessutom kommunal tillsyn enligt Miljöbalken vilket medför att två kontrollmyndigheter kontrollerar anläggningarna.

Med hänsyn till detta agerande borde det vara det omvända förfarandet, nämligen att kontrollansvaret normalt ligger på kommunerna men att Livsmedelsverket beslutar om övertagande i fall då kommun och verket är överens eller om det visar sig att kontrollen, trots stöd från verket, inte fungerar. Livsmedelsverket bör inte dra alla kommuner över en kam och utgå från att den kommunala kontrollen generellt inte uppfyller lagstiftningens krav.

Det är inte samhällsekonomiskt effektivt med överflyttning av ansvaret för kontrollen till Livsmedelsverket. Kommunen har större närhet genom den stora spridning som Livsmedelsverket så riktigt påtalar. Inte ens verkets enskilda inspektörer kan var och en inneha specialkompetens i de olika varianterna av traditionella tillverkningsmetoder. Om man ska uppnå att den enskilde verksamhetsutövaren i alla lägen ska få en expert på just sitt specialområde är det säkerligen görligt, men inte utan betydande geografiska förflyttningar. När det gäller kompetens så kan inte ens Livsmedelsverkets personal samtliga kunna allt. Även här måste specialkompetens till, särskilt i fall av hantverksmässig tillverkning. Det är en sak att myndigheten eller gruppen har kunskapen, en helt annan vilken kunskap den enskilda inspektören besitter.

Om det finns behov att likrikta kontrollen av animalieanläggningar torde Livsmedelsverket i sin roll som samordnande statlig myndighet kunna lösa det på annat sätt än att överta kontrollen. Inom många andra områden har verket erbjudit stöd till kommunerna i form av utbildningsinsatser och av vägledningar. Verket har utfärdat en allmän vägledning om offentlig kontroll enligt förordning (EG) nr 882/2004 om offentlig kontroll. När det gäller kontroll

av animalieanläggningar har något sådant stöd inte erbjudits kommunerna. Någon vägledning till förordning (EG) nr 854/2004 om offentlig kontroll av produkter med animaliskt ursprung har inte utfärdats.

V.2 Kontroll av huvudkontor inom livsmedelsbranschen

V.2 Utredningens förslag

Livsmedelsverket förslår inte någon ändrad ansvarsfördelning i livsmedelsförordningen för kontroll av så kallade huvudkontor. Beslut om överförd kontroll kan fattas i enskilda fall efter samråd med berörd kommun.

V.2 Förvaltningens synpunkter

Miljöförvaltningen delar utredningens bedömning och stödjer förslaget.

V.3 Kontroll av anläggningar för dricksvatten

V.3 Utredningens förslag

Livsmedelsverket föreslår inte någon ändrad ansvarsfördelning för kontroll av dricksvatten från ytvattenanläggningar.

V.3 Förvaltningens synpunkter

Miljöförvaltningen delar utredningens bedömning och stödjer förslaget.

V.4 Kontroll av kosttillskott

V.4 Utredningens förslag

Livsmedelsverket föreslår inte någon ändrad ansvarsfördelning vad gäller myndigheter som ansvarar för kontroll av kosttillskott.

Livsmedelsverket bör även i fortsättningen ta huvudansvar för riskvärdering rörande kosttillskott och koordinera kontakterna med Konsumentverket och Läkemedelsverket. Verket bör utveckla sin vägledande och samordnande roll gentemot kommunerna, underlätta kommuners kompetensförsörjning samt vid behov erbjuda stöd i enskilda ärenden.

V.4 Förvaltningens synpunkter

Miljöförvaltningen delar inte Livsmedelsverkets bedömning. Förvaltningen anser att verket bör ta centralt och nationellt ansvar för att endast kosttillskott som uppfyller lagstiftningens krav släpps ut på marknaden. Nationella föreskrifter behöver, i konsumenternas intresse, tas fram i syfte att stödja en sådan ordning.

Kosttillskott är ett område som kräver betydligt högre specialistkompetens än kontroll av animalieanläggningar. Området är också ständigt i förändring genom att nya substanser dyker upp. För många substanser måste utredning ske om de är att betrakta som läkemedel eller inte, alternativt om de innehåller narkotiskt verkande eller eljest förbjudna substanser. Det kan åtgå ett stort antal timmar för utredning, kontakter med Läkemedelsverket och övrig hantering av ett ärende. Det är inte alltid rimligt att det enskilda företaget ska drabbas av komplicerade utredningar. Det är inte heller rimligt att kommuninnevånarna via skattsedeln ska belastas för den tid som åtgår. Det är i dessa fall, liksom i andra frågor om märkning, innehåll och hälsopåståenden ytters komplicerat. Det krävs omfattande specialkompetens. Det är stor risk för skilda bedömningar mellan kommuner. Det finns också fall där konsumenter råkat ut för allvarlig hälsopåverkan på grund av intag av preparat.

Livsmedelsverket borde på ett betydligt bättre sätt göra en helhetsbedömning och se till samhälls- och konsumentnytta när det gäller kosttillskott. Att behovet finns av ett bättre sätt att hantera frågan än det nuvarande torde vara uppenbart även för Livsmedelsverket efter den mediadebatt som nyligen påtalat de stora problem som finns inom området.

Livsmedelsverket borde starkt överväga att reglera utsläppande på marknaden i likhet med vad våra grannländer har gjort. Det mest effektiva ur kontrollsynpunkt och det bästa skyddet för landets konsumenter måste vara att produkter kontrolleras före utsläppande på marknaden. Då kan vetenskapliga bedömningar göras på nationell nivå vilket är betydligt mer kostnadseffektivt jämfört med om varje kommun ska kontrollera innehåll preparat på samtliga försäljningsställen. Det mest samhällsekonomiskt effektiva vore alltså att Livsmedelsverket återaktiverar sig och återtar förlorad mark. Samma kommentar gäller för sär-när-produkter nedan.

Livsmedelsverket måste ta ett betydligt större och mer handfast ansvar i dessa frågor. Man kan skilja fysiska kontroller på anläggningen som säljer kosttillskott från de riskvärderingsfrågor utredningen nämner. Kommunerna kan då kontrollera att endast ”godkända” kosttillskott finns på butikshyllorna.

V.5 Kontroll av livsmedel för särskilda näringsändamål

V.5 Utredningens förslag

Livsmedelsverket föreslår inte någon ändrad ansvarsfördelning vad gäller myndigheter som ansvarar för kontroll av livsmedel för särskilda näringsändamål och anför liknande argument som för kontroll av kosttillskott.

V.5 Förvaltningens synpunkter

Miljöförvaltningen delar inte Livsmedelsverkets bedömning. Förvaltningen anser att verket bör ta centralt och nationellt ansvar för att endast livsmedel för särskilda näringsändamål som uppfyller lagstiftningens krav släpps ut på marknaden. Nationella föreskrifter behöver, i konsumenternas intresse, tas fram i syfte att stödja en sådan ordning.

Anmälan om livsmedel för särskilda näringsändamål och livsmedel för speciella medicinska ändamål har tidigare helt hanterats av Livsmedelsverket. Sommaren 2008 ändrade verket sina rutiner och meddelade att kommunerna ska kontrollera vissa uppgifter i anmälan. Arbetet är helt händelsestyrt och kräver omfattande specialkunskaper.

Erfarenheten hittills är att avsevärd tid åtgått för kunskapsinhämtning, samarbete i tolkningsfrågor med både Livsmedelsverket och med andra kommuner samt för handläggning av ärendena. Sammantaget har kommunerna fått utökning av ansvarsområde samtidigt som de måste rådfråga Livsmedelsverket som alltså i realiteten ändå måste bidra till handläggningen. Totalt sett har kostnadsmassan i landet ökat betydligt.

V.6 Rikstäckande saluförbud och liknande åtgärder

V.6 Utredningens förslag

För att skydda människors hälsa och konsumenters intressen bör Livsmedelsverket i vissa situationer tillfälligt få möjlighet att fatta rikstäckande beslut om saluförbud eller andra åtgärder som riktar sig till livsmedelsföretag under kontroll av kommun (eller länsstyrelse). I övrigt behåller berörd kommun eller länsstyrelse sitt kontrollansvar.

V.6 Förvaltningens synpunkter

Miljöförvaltningen välkomnar förslaget och stödjer det till fullo.

En möjlighet att fatta rikstäckande saluförbud är nödvändig i dagens moderna samhälle där handeln varken tar hänsyn till kommun- eller länsgränser och varor normalt har rikstäckande spridning.

I sammanfattningen anges att Livsmedelsverket temporärt skulle kunna ta över ansvar för kontroll av vissa anläggningar. Att verket tillfälligt skulle ta över den fysiska kontrollen på plats i till exempel en hälsokostbutik förefaller märkligt. Möjligen är det en juridisk finess för att verket ska få lagstöd för att utfärda rikstäckande saluförbud. Ett sådant lagstöd borde kunna åstadkommas på annat sätt än genom övertagande av kontrollansvaret.

V.7 Livsmedelskontroll på fiskefartyg

V.7 Utredningens förslag

Livsmedelsverket föreslår att operativ kontroll av livsmedelslagstiftningen på fiskefartyg kan samordnas med annan fiskerikontroll. Förslaget är att kontrollen förs över till Havs- och vattenmyndigheten.

V.7 Förvaltningens synpunkter

Miljöförvaltningen har inget i princip att invända mot förslaget. Det är dock viktigt att kompetensen hur den personal som ska utföra kontrollen säkerställs.

Det framkommer inte tydligt hur kunskapsnivån rörande livsmedelskontroll ska upprätthållas hos dessa inspektörer. Den frågan torde vara lika viktig som kunskapsnivån inom kontroll av animalieanläggningar.